

Alexandrijn niet op en dat verzwakte hun positie en versterkte die der geloovigen.

Zoo was na het grondleggende werk van Paulus dat van Apollos te Korinthe tot grooten zegen.

F. W. GROSHEIDE.

UIT DE SCHRIFT

Christus in den donker.

En van de zonde ure aan word er duisternis over de geheele aarde, tot de negende ure toe. Matth. 27: 45.

Daar is eens iemand geweest — het was de bekende Nietzsche — die in één van zijn boeken zijn held Zarathustra liet zeggen: „Vele zonnen loopen daar rond in de ruimte; tot alles wat donker is, spreken zij met haar licht, maar tot mij zwijgen zij. O, dat is de vijandschap van het licht tegen alles wat zelf licht geeft!“ Dit zijn ronde woorden, waarin zich de hoogmoed van den mensch uitsprekt. In eigen oogen lichtdrager, beroemt hij zich, dat de lichtdragers in de wereld hem niets meer te geven hebben, en verzint hij de fabel van jaloezische zonnen.

Hoe geheel anders is Christus Jezus! Hij, die Zelf het Licht is, „God uit God, licht uit licht“, roept om het licht. Hij drinkt gretig en begeert de glanzende weelde in, die de berg der verheerlijking Hem biedt, als Hem de Vader daarin onderdoopt, en Hij schreit ook daarna om een lichtstraal, een kus van boven:

Verlos Mij, toen Mij 't vriendlijk licht,
Van Uw vertroostend aangezicht.

Daarom is het ook voor Hem lijden geweest, bang als de dood, en diep als de hel, lijden, en geen oorzaak van valschen roem, dat Hem op Golgotha het licht ontnomen is, drie uren lang. Van die duisternis, waarin God den Zoon gezet heeft, mogen alle geslachten spreken. Want: „in Uw licht zien wij het licht“; en als het Woord Gods licht laat vallen ook in de duisternis, dan moeten wij den donker in, met het Woord, om ook hier, in Zijn eigen licht, licht te zien. Waar het Woord is, daar is licht, en daar alleen.

Het verband van de geschiedenis is ons wel bekend. Als Christus aan het kruis hangt, en de eerste ellende van de acute daad der kruisiging heeft doorstaan, dan komt Hij vervolgens in de tweede phase van het kruislijden: Hij gaat van de catastrofe der kruisiging naar de versterving van het gekruisigd-zijn. Langzaam maar zeker vloeit Zijn bloed weg. De wonden kwellen: het bloed kript, omdat het niet gaan kan: de koorts jaagt door het vleesch. En het werk is gedaan, de daad is volbracht, de daad van de voorbede voor de soldaten, van de paradijsontsluiting voor den moordenaar, van de toewijzing van een moeder aan Johannes, van een zoon aan Maria.

En toen Christus' werk gedaan was, Zijn werk-voor-de-gemeenschap, in de voor-offerperiode van Zijn bestaan op aarde, toen zeide God: nu is de voorbereiding volbracht; nu komt het eigenlijkste van het offer zelf; nu moet Hij in den donker. Ontsluit na de zes zegelen, thans het zevende zegel van het boek van dood en van vloek. Een hand schoof onder de wolken: ze hing zoo iets, dat duisternis maakt, vóór de zon, en trok zich weer terug.

Toen was het donker. Alleen maar donker. Zwijgen van rondom. Een bloeddruppel viel op den bodem: de centurio hoorde hem duidelijk vallen. Stilte. Stilte. En de angst. En, zwijgen van rondom. Zwijgen, boven en beneden. De spotters durfden niet verder. Het rumoer verstomde. De borst van den moordenaar hijgde; men hoorde het zelfs in de achterste rijen van de toeschouwers, o neen, het waren omstanders. Maar zij zagen niemand.

Wat wij er van zeggen moeten?

Niet al te veel geleerdheid. En vooral niet iets dat „verklaren“ kan.

Pogingen tot „verklaring“ van deze duisternis zijn wel ondernomen, maar zij spotten met zichzelf. Daar zijn zoo van die menschen, die er hun ambacht van maken, alles, wat God langs wonderlijke wegen doet, te „verklaren“ langs natuurlijke wegen; — alsof God en de natuur contrasten waren, en alsof de natuur niet precies even mirakuleus was als een mirakel. Maar goed, menschen van dit slag hebben gezegd: het zal dan wel een zonsverduistering zijn geweest, een heel gewone „ordinaire“ zonsverduistering. Neen, zoo haasten zich dan op hun beurt gretig alle benauwde geloovigen, blij, dat zij dezen dans nu eens ontspringen kunnen, neen, dat kan dezen keer ten minste niet, want: Paschen viel samen met volle maan, en op volle maan is immers een zonsverduistering uitgesloten, omdat dan de maan tegen-

over de zon staat, wat bij een zonsverduistering niet het geval is? Ja maar, zeggen vervolgens weer anderen: „de duisternis zelve zal dan haar oorzaak gevonden hebben in een opeenhooping van zeer dichte wolken of in een opstijging van dampen uit de aarde, tengevolge waarvan het licht der zon verduisterd is geworden. Men wijst er ook op, hoe ieder jaar te Jerusalem, en wel alleen in het begin van de maand April, zeer donkere dagen voorkomen, welke gewoonlijk „zwarte siroccos“ genoemd worden, en gedurende welke de atmosfeer heet en vol stof is. Origenes reeds was deze meening toegedaan.“ Evenwel, hoewel op zichzelf deze mogelijkheid niet uitgesloten achtend, gelooven wij toch, dat het woord „duisternis“ te sterk gekleurd is, dan dat aan een dergelijk verschijnsel hier moet gedacht worden.

In elk geval is voor ons dit ééne van de grootste beteekenis, dat wij in dat intreden van die duisternis hebben te zien een opzettelijke, en directe werking van God. Wil men dus het zoo noemen, dan zeggen wij: hier was een wonder; en in dat wonder sprak God objectief. En al naar gelang de mensch is, zal hij het spreken Gods uitleggen, en in zijn hart een plaats eraan geven.

Natuurlijk spreekt God hier allereerst van en tot Zijn Zoon, den Borg van onze zielen. Is het niet de ure en de macht der duisternis? Hij heeft het zelf gezegd, dus moet Hij 't zoo beleven. Daarom komt God, om deze waarheid, die in haar wezen de dingen der onzienlijke wereld raakt, ook in zichtbare vormen uit te drukken, en daarin te vervullen. Het is een smartelijke tegenstelling: in Bethlehem wordt de nacht licht; en op Golgotha wordt de dag donker. In Bethlehem zijn vele engelen, die hun licht laten breken dóór den nacht heen, en op Golgotha zijn vele duivelen, die hun duisternis mogen laten triumpheeren — maar het schijnt — over het licht.

Hoe zouden wij hier het onderling verband der dingen ooit kunnen zien, zonder aan de nederdaling ter helle van Christus hier te gedenken? De duisternis, waarin de Christus nu gelangen was, viel in, viel op Hem, op dat tijdstip, waarin Zijn angsten zich eindelijk lucht hebben gegeven in het benauwde woord: Mijn God, Mijn God, waarom verlaat Gij Mij? Wij spreken daarvan nu nog niet; maar dit is nu toch wel zeker, reeds op het eerste hooren, dat in dat kruiswoord zich uitsprekt een felle angst, een opperst besef van verlaten te zijn van God, van het lijden van helse kwelling.

Nu is het dit, wat God den Zoon wil zeggen: wie de helse kwelling ondervindt, die moet dat met volle bewustheid ondervinden.

Van Zijn kant zet de Vader dan ook voort, als Rechter, wat de Zoon, als aangeklaagde, heeft begonnen.

Toen Jezus n.l. op den heuvel van den dood gekomen was, heeft Hij den drank van wijn-met-mirre, niet willen nemen. Hij wilde de bedwelming niet. Hij verkoos, den Vader recht in de oogen te zien, óók, als deze Hem zou gaan veroordelen en verstooten van Zijn aangezicht.

Dit is een groote en beslissende daad geweest.

En God houdt Hem nu daaraan.

Want, wie met God alleen wil zijn, wie God recht in de oogen zien wil, wie dat groote verschrikkelijke oog van God in zijn eigen oog wil voelen branden, die moet in den donker zijn. Waar zal men anders God zien, dan in het duister, althans in wat de menschen van vandaag zoo noemen? De nacht is altijd voor de profeten geweest, en voor de dichters, die van God genomen of verlaten werden. En nu komt Christus hier als profeet en borg, en als de zuivere menschelijke ziel, en wordt van God verlaten. Dus neemt God het licht van Hem weg, en zoo is Christus gansch alleen.

In zekeren zin kunnen wij dan ook achteraf zeggen: het kon niet anders; het mocht niet anders.

Want in den hemel zien, of in de hel zien, dat kan God ook wel iemand geven op klaar-lichten dag, maar dan gebeurt dat slechts in extatische vervoering. En deze begint met een „nevel voor de oogen“. Als God Paulus neemt, en hem laat zien in den derden hemel, dan is Paulus in „verrukking van zinnen“. Wanneer Johannes op Patmos in den open hemel moet zien, dan is hij ook op klaar-lichten dag „in den geest“. Als Abraham God moet zien, gelijk deze de historie van de toekomst voor hem ontsluiten wil, dan is Abraham ook alweer in den geest.

Zoo zou God ook aan Christus Jezus wel op klaar-lichten dag de verschrikkelikheden, de werkelijkheden van de andere wereld hebben kunnen toonen, indien Christus maar „in den geest“ geweest was, in extatische bedwelming, in verrukking van zinnen. Want óók dan ware Christus louter oor geweest voor de hemelsche en helse geluiden, en louter oog voor de hemelsche en helse machten; al naar gelang God Hem die zou laten zien.

Allesu maar, op zulk een wijze moet Christus niet onttrokken worden aan de wereldsche dingen. Want de verrukking van zinnen, de toestand van het zijn-in-dengeest, die maakt iemand passief, en

sloot zijn eigen werkzaamheid uit. Doch Christus moet niet enkel passief zijn in de onttrekking aan de dingen van beneden, die Zijn aandacht in beslag nemen zouden, neen, Hij moet actief blijven, tot het laatste toe, zelf werkzaam, zelf gespannen, zelf zoekende Zijn God, en zelf afgaande, door een eigen daad, op Satan. Hij moet niet, gelijk Johannes op Patmos, tot louter oog en oor gemaakt worden, — lijdelijk —, maar Zijn oogen moet Hij zelf, actief, laten dóórdringen door alle nevelen heen, zoekende naar God en naar den duivel. En wat Zijn ooren betreft: Hem zijn de ooren „uitgegraven“. Hij kan goed hooren, met Zijn waakbewustzijn, en moet dan ook getrouw die roeping voor zich aan-nemen. Dit is zijn roeping: dat Hij door eigen in-spanning, en niet door mechanischen dwang van boven, de spraak beluisteren moge, die daar klinkt uit de andere wereld, de wereld van boven en van beneden. Een extatische Christus kan ons niet verlossen. Indien ook maar een oogenblik de Heiland „in den geest“ geweest was, dan zou Zijn activiteit verslon-den zijn door den dwang van een God, die Hem bond in passiviteit. Dan ware de eenheid van Zijn werk gebroken. Dan zou Hij zijn geweest een knecht, die in gebondenheid slechts datgene kon zien, wat hem voor oogen wordt gebracht. Want zoo staat het met Gods „verrukten“; zij halen niets maar zich toe, God noch duivel. Was Christus hun gelijk geweest, dan was Hij niet neergedaald ter helle, bewust en met eigen energie, doch Hij zou slechts voorbij getrokken, gesleept zijn, aan de hel, of, om het nog arger te zeggen: dan zou de hel met haar aspecten even aan Hem voorbij getrokken zijn. Maar dat is geen verlossings-daad. Dat is niet God zien, of ook den duivel zien. Dat geeft slechts een mechanische convulsie, die wel lichaam en ziel in beslag neemt, maar die niet door lichaam en ziel Hem zelf beslag kan laten leggen op den duivel en zijn dwanghuis, op God en Zijn verboden wetboek.

Daarom is het louter en alleen om Christus' midde-laarsambt in 't lijden trouw aan 't eigen werk te zetten, dat God zijn Zoon nu in den donker zet. In Zijn donker zien wij het licht.

K. S.

KERKELUK LEVEN

Het Vrije Kerklied.

XL. (Slot.)

Wanneer de publieke opinie, ook de Gerefor-meerde publieke opinie, voor zekere koersverande-ring staat, duurt het eenigen tijd, eer men haar achter zich krijgt.

Zoo ook ten aanzien van het Vrije Kerklied.

Daarom zal, wie hiervoor ijvert, zich altijd een weinig moeten intoemen.

Dat eischt natuurlijk zelfverloochening.

Maar men getrooste zich die gaarne.

Het is wel gemakkelijk uit te spreken: wie het vrije kerklied niet wil en bij invoering ervan gaat „scheuren“ moet dan maar „doen“, wat hij niet laten kan.

Doch dat meent eigenlijk niemand.

Zoo los is hij van zijn broeders en zusters niet.

Liever behoort daarom de lijdzaamheid betracht en getracht, dat men hen, die dreigen heen te gaan, winne.

Daarmee zeggen we niet, dat men zoo lang moet wachten, tot de laatste zich overgoot.

Zoo ver brengt men het met alle overtuigings-middelen nimmer.

Er zullen er steeds enkelen blijven, die zich met een nieuwen gang van zaken niet kunnen ver-eenigen.

Zij mogen het werk der reformatie niet tegen-houden.

Heeft de kerk inderdaad al het mogelijke gedaan om hen te winnen, dan komt er een tijd, dat zij besluit: nu is het genoeg.

De verantwoordelijkheid rust dan geheel op hen, die ons verlaten om zulk een reden.

„Scheuren“ mag nooit een droigement worden.

Er mag niet mee gespeeld als met een knuppel achter de deur.

Wij zouden het diep betreuren, als er iemand om het Vrije Kerklied met de gemeenschap onzer kerken brak.

Maar de reformatische voortgang mag ten slotte daardoor niet worden gestuit.

Dat onze kerken in deze voorzichtig wandelen — uitnemend.